

Za gospodarje

Maribor, dne 21. februarja 1934.

Banovinske davščine

Na zasedanju banovinskega sveta v Ljubljani v prvi polovici meseca februarja je bil pretresen ter sprejet predlog banovinskih davščin za proračunsko leto 1934/35. Glavni vir dohodkov so: 35-odstotna banovinska doklada na državne neposredne davke v znesku 25 milijonov Din, 25odstotna nadomestna cestna doklada v znesku 18,400.000 Din, 10-odstotna zdravstvena doklada po zakonu o zdravstvenih občinah v znesku 4 milijonov, skupaj 48,000.000 Din; dalje trošarina na alkoholne pijače 10 milijonov Din, na ogljikovo kislino in umetne brezalkoholne pijače 200.000 Din, na mineralne vode 600.000 Din, na očetno kislino 150.000 Din, na kvas 500.000 Din, na pnevmatiko 750.000 Din, na bencin 3 milijone Din, na električno energijo poldrugi milijon Din, in na premog 1,700.000 Din, skupaj 18,400.000 Din.

Nadalje so predvidene banovinske takse: na plesne prireditve in podaljšavo policijske ure 450.000 Din, 40odstotna doklada na državno takso na vstopnice in 40stotna taksa od vrednosti kinematografskih vstopnic 400.000 Din, na sečnjo gozdov 200.000 Din, na lovske karte 500.000 Din, na zakupnino lovišč in ribolovov 500.000 Din, na živinske potne liste 700.000 Din, na šoferske legitimacije 200.000 Din, 1,5odstotna taksa od prenosa nepremičnin 4,500.000 Din, 100odstotna doklada k dopolnilni prenosni taksi 1,500.000 Din, taksa na motorna vozila 800.000 Din, na pooblastitve in dovolitve 400.000 Din, na zavarovalne premije 500.000 Din, za dedščine 1,100.000 Din, na vodne sile 1 milijon Din, skupaj 12,750.000 Din.

Ostale banovinske davščine so prispevek avtobusnih podjetij za uporabo cest 500.000 Din, davščina na šmarnico 250 tisoč Din, nepobrane banovinske davščine iz prejšnjih let 2 milijona Din. — Državna dotacija je vnešena s 7 milijono

ni Din in razni drugi dohodki 1,061.000 Din. Skupaj znašajo vsi proračunani dohodki 89,962.500 Din.

Kar se posebej tiče banovinskih trošarin, je določeno, da se bo na potrošnjo kvasa pobirala trošarina 2 Din namesto dosedanjega 1 Din na 1 kg. Za pobiranje trošarine na elektriko je bil sprejet poseben pravilnik. Vpeljala se je banovinska trošarina na vino 1 Din od 1 litra, na vinski mošt tudi 1 Din, na žganje 5 dinarjev od hektoliterske stopnje. Donos te trošarine je predviden z letnim zneskom 20—22 milijonov Din. Od tega zneska se sme porabiti za kritje izdatkov rednega banov. proračuna približen znesek 5 in pol milijona Din, ostanek pa se steka v banovinski sklad za javna dela v smislu naredbе vlade v novembru 1933 o izvajanju javnih del z namenom, da se omili brezposelnost ter omogoči prebivalstvu zaslužek.

Glede na bednostni sklad, ki mu je namen lajšanje bednosti, je bilo ugotovljeno, da je bil za lansko leto bednostni sklad določen na 9 milijonov Din, vendar pa se ta svota ni mogla doseči, ker je začel fond prekasno poslovati. Dosedaj so za omiljenje brezposelnosti s pomočjo javnih del dobili iz bednostnega fonda srez: Brežice 75.000 Din, Celje 125.000 Din, Celje mesto 30.000 Din, Črnomelj 50.000 Din, Dolnja Lendava 55 tisoč Din, Gornji grad 25.000 Din, Kamnik 70.000 Din, Konjice 45.000 Din, Kočevje 100.000 Din, Kranj 45.000 Din, Krško 80.000 Din, Laško 150.000 Din, Litija 120.000 Din, Ljubljana okolica 70.000 D, Ljubljana mesto 175.000 Din, Ljutomer 80.000 Din, Logatec 85.000 Din, Maribor desni breg 100.000 Din, Maribor levi breg 70.000 Din, Maribor mesto 90.000 Din, Metlika 40.000 Din, Murska Sobota 50 tisoč Din, Novomesto 110.000 Din, Prevalje 75.000 Din, Ptuj 115.000 Din, Ptuj mesto 5000 Din, Radovljica 50.000 Din,

Slovenjgradec 60.000 Din, Šmarje p. Jelšah 110.000 Din, Škofjaloka 45.000 Din. Skupaj 2.280.00 Din.

Za proračunsko leto 1934/35 so izdatki tega sklada tako določeni: za javna dela (vštevši živila za zaposleno delavstvo) 3 milijone Din, za zaposlitev višje kvalificiranih brezposelnih 800.000 Din, za prispevek fondu za elementarne nezgode in druge uime 500.000 Din, za prehrano onemoglih in brezposelnih ter njihovih rodbin 900.000 Din in za vzdrževanje javnih kuhinj in humanitarnih ustanov 500.000 Din, skupaj 5.700.000 D. Proračun izdatkov znaša 1 milijon Din več od prvotnega predloga. Za enak znesek je povešan tudi proračun dohodkov. — Za kritje izdatkov je bila med dohodki nanovo vpeljana 25odstotna banovinska doklada na državni davek na porabo luksurnih predmetov. Ta davek je v naši banovini vrgel letno 6.763.000 Din, torej bo ta doklada donesla letno 1.600. — do 1.700.000 Din.

*

Umna sadjereja.

Velikega pomena za našo lepo domovino je sadjereja. Če bi dobro premislili, kaj se da iz sadja vse napraviti, bi se ljudstvo oprijelo z vsemi razpoložljivimi močmi te važne panoge našega narodnega gospodarstva. Poleg poljedelstva, živinoreje in gozdarstva je sadjereja pač najvažnejši vir, ki iz njega črpamo dohodke in hrano. Ako potujemo iz kraja v kraj, vidimo še skoro polovico našega sveta nezasajenega. Zasajeno sadno drevo pa je po mnogih krajih v takem stanju, da nam prinese malo in slabo sadje, ki ga niti prodati ne moremo. O kakem čiščenju, zatiranju škodljivcev, škropljenju itd. v takih krajih ni sledu. Kot vzgled, ki je posnemanja vreden, si dovoljujem omeniti lepo Šaleško dolino, katera je storila v sadjereji že veliki napredek. Malokje je toliko lepih drevesnic kot tukaj. Čez nekaj let bo na stotisoče lepih sadnih in hruškovih dreves na prodaj. S pohvalo smem omeniti našega prvovrstnega pomologa g. nadučitelja Stoparja v Velenju, kateri je že tisoče in tisoče lepih sadnih dreves vzgojil v krogu svojih mladih učencev, prihodnjih sadjerejcev. Priporočbe zelo

vredna je velika drevesnica g. Vinka Hrstnika v Št. Ilju pri Velenju, kateri ima okoli 20.000 sadnih drevesc na prodaj; čez par let bo pa imel okoli 100.000 po nizki ceni na prodaj. Poleg tega ima okraj še nekaj manjših lepih sadnih drevesnic, tako da bi si lahko vsak posestnik naše države nabavil par dreves.

Iz Slovenskih goric se izvažajo skoraj vsako leto veliko število vagonov sadja v druge države. Zakaj se ne bi tudi iz drugih predelov naše domovine izvažalo sadje? Sadje rodi v vsakem okraju, če se izbirajo sorte za dotično podnebje in se neguje in gnoji. V 30letnem službovanju po raznih deželah sem opazil, da sadjereji vse premalo poklanjamo svoje moči. Sadje ima veliko hranilnih in zdravilnih snovi za človeško telo, prav posebno za otroke. Na spomlad so cene sadju najvišje, žalibog pa nikdo nima istega skoro več na prodaj. Jaz sem začel lepo odbrana jabolka še le meseca maja prodajati, takrat se sadje dobro in lahko proda. Vsi merodajni činitelji naj bi blagovoljno vplivali na našo vrolo mladino ter ji že v rani mladosti vcepili ljubezen do umne sadjereje. Hruške, jablane in druge cepi, cepi in hrani v mladosti za stare zobé.

I. D.

Ljudski pravnik.

Obveznosti poroka. Meža. — L. 1929 je Vaša hčerka soppodpisala zadolžnico za 10.000 Din kot porokinja dvema zakoncema, ki sta kasneje prodala svoje posestvo Vaši hčerki porokinji. Na posestvu dolg ni bil in ni vknjižen. Posojiljojemalca sta si pridržala dosmrtno hasnovanje celega posestva, ki ga sama obdelujeta s svojimi posli in nimata drugih dohodkov. Vaša hči je pa v državni službi. S kupno pogodbo dolga ni prevzela, marveč jamči edinole kot porokinja. Vprašate, ali se zakonca-prevžitkarja moreta poslužiti ugodnosti uredb o odplačevanju kmečkih dolgov, ali more upnik zahtevati takojšnje plačilo od zakoncev in še lahko zahteva takoj plačilo od Vaše hčerke, ako ne bi bil zadovoljen z novim načinom po uredbi določenega odplačevanja. — Po našem mnenju zakonca-posojiljojemalca uživata blagodati odplačevanja dolgov,

kakor je urejeno v členu 3 uredbe o zaščiti kmetov z dne 22. novembra 1933 in ki je natisnjena v »Službenem listu« kr. banske uprave dravske banovine z dne 2. 12. 1933. Ta uredba velja samo za dolgove kmetov, ki so nastali pred 20. 4. 1932 in se nanašajo na one osebe, ki so bili ob času zadolžitve kmetje. Po Vaših trditvah sta bila posojilojemalca v tistem času kmeta in sta še le kasneje svoje posestvo prodala. Ako naj veljata dolžnika za kmeta, sta morala ob času svoje zadolžitve: 1. obdelovati svojo zemljo sama ali s člani svoje družine; ako sta bila prestara ali sama ni sta zmogla opraviti vseh del, sta smela obdelovati posestvo tudi z najetimi in plačanimi delavci; 2. njun obdavčeni dohodek je moral izvirati pretežno iz kmetijstva in 3. ni smelo presegati njuno posestvo po površini 75 ha za obdelovanje sposobne (orne) zemlje. Z ozirom na povedano je naše stališče jasno, da uživa tudi Vaša hčerka kot porokinja — čeprav sama ni kmet — za napravljen dolg enako zaščito, kakor sta je deležna zakonca-prevžitkarja. Iz tega sledi to-le: Zakonca-prevžitkarja (in tudi Vaša hčerka) morata plačati prvi obrok v višini 6% dolga najkasneje do 15. 11. 1934, vsak kasnejši obrok (po določenih uredbe) pa do 15. 11. vsakega leta. Obroki odplačevanja se izračunajo od zvišane glavnice; ta se določi tako, da se h glavnici 10.000 Din prištejejo še nezastarane 6% obresti v času od 20. 4. 1932 dalje, se tako višje dobljene obresti odštejejo od na pravilni način dobljene zvišane glavnice. Ako bo upnik vkljub temu tožil, ugovarjajte, oziroma naj ugovarjata zakonca-dolžnika kmečko zaščito, prav tako pa tudi Vaša hčerka. Ako pa upnik dne 15. 11. 1934 ne bo hotel sprejeti prvega obroka, morata dolžnika (ali v skrajnem slučaju Vaša hčerka) položiti po uredbi določeni znesek (6% zvišane glavnice) pri domačem okrajnem sodišču. S to položitvijo denarja pri sodišču sta dolžnika oproščena svoje obveznosti. Če bi ju upnik vkljub temu, potem ko je odklonil plačilo prvega obroka, tožil, bo pravdo izgubil in bo sam moral plačati stroške. Dolžnika bota sicer morala priti na sodišče in na upnikovo tožbo na dan razprave povedati, da sta denar položila pri sodišču,

ker ga upnik ni hotel sprejeti. — Ako se upnik ne bi strinjal z novim načinom odplačevanja, ne bo mogel zahtevati takojšnjega plačila celotnega dolga od Vaše hčerke-porokinje, ker uživajo poroki enake pravice in enako zaščito z glavnimi dolžniki.

Notarski in odvetniški stroški. Silge. — Leta 1931 ste ob prevzemu posestva (10 oralov zemlje) plačali na stroških znesek 1123 Din. Nato pa ste kupili 3750 klafter zemlje ter morate plačati 1650 D stroškov odvetnikov, kjer ste delali po godbo. Vprašate, če je pravično in pravilno, da je odvetniških stroškov več, čeprav gre za veliko manjšo površino zemlje. — Notarski stroški pri prevzemu po pokojniku so manjši, kakor pa sicer pri napravi kupnih pogodb. Višina odvetniških stroškov je odvisna od zneska kupnine. Ker niste povedali, za koliko ste kupili 3750 klafter zemlje, Vam ne moremo povedati, če so odvetniški stroški v pravilnem razmerju s ceno in z izvršenim delom. Ako smatrate, da so stroški previsoki, zahtevajte na okrajnem sodišču v Murski Soboti odmero stroškov. Morda se pa še dogovorite z odvetnikom, da bo nekaj popustil. Ne smete pa primerjati odvetniških stroškov z notarskimi stroški, ker potem gotovo ne bote dobili prave in jasne slike. Za odvetniško delo so predpisani posebni zneski; na primer ako je kupnina znašala 25.000 Din, je treba plačati samo za sestavo zemljiškoknjižnega predloga znesek 1000 Din. Poleg tega je pa treba plačati še sestavo kupne pogodbe, razne prepise in drugo delo. Uredite to stvar zlepa, ker se zna zgoditi, da bote imeli poleg sitnosti in potov še nove in večje izdatke.

Zaščita kmečkih dolgov in obrtniki. Mojz. — Mlinar Vam dolguje nekaj v denarju, nekaj v blagu. Vprašate, če je zaščiten. — Ako je samo obrtnik in če je bil obrtnik ob nastanku dolga, ni zaščiten. Lahko bote izterjali, ako ne bo v redu in točno poravnal svojega dolga.

Plačevanje zaščitenih kmečkih dolgov. Har. — Leta 1925 ste prevzeli posestvo; doto bi morali plačati 20.000 Din l. 1930, a 10.000 Din leta 1935, skupno tedaj 30 tisoč Din. Dozdaj ste izplačali 8000 Din, od ostanka pa imate dogovorjene 5% obresti. Vprašate, kako se morate ravnati

po novem zakonu, oziroma uredbi o zaščiti kmetov. — Ako ste bili kmet ob času nastanka dolga, ste zaščiteni po novi uredbi. Glede zneska 12.000 Din, ki je ostanek od dolga 20.000 Din, ki bi ga morali plačati leta 1930, je zadeva takale: K glavnici 12.000 Din morate prišteti vse do 23. 11. 1933 narasle 5% obresti, ki še niso zastarale, torej največ za zadnja 3 leta; od tako povečane glavnice morate plačati prvi obrok v višini 6% celotnega zvišanega dolga dne 15. 11. 1934, ostale obroke pa vsakega 15. 11. Višino obrokov smo že itak sporočili v »Slov. gospodarju«. Glede zneska 10.000 Din je dolg tudi že nastal pred 20. 4. 1932, vsled česar velja tudi zanj uredba o zaščiti kmečkih dolgov. Ker v uredbi ni povedano, kdaj je treba začeti z obročnim odplačevanjem dolgov, ki jih je treba plačati šele po dnevu, ko je stopila uredba v veljavo, kar je v Vašem slučaju leta 1935, začnete po našem mnenju z odplačevanjem 15. 11. 1935.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje J. K. pri Sv. M., L. Prosimo objasniti, kako se cepijo trte na suho? — **Odgovor:** Vprašanje, kako se cepijo trte na suho, se ne more odpraviti z nekaj stavki, temveč bi Vam morali napisati cele pole. Priporočamo Vam, da si nabavite strokovno knjigo »Vinartsvo« od Zweifler-Zmavc. Udeležite se tudi enodnevnega tečaja o cepljenju vinske trte, kateri tečaj se vrši v soboto dne 10. marca t. l. na banovinski Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen in traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Na tem tečaju boste doznali vse potrebno o cepljenju vinske trte in o trsnicarstvu na splošnem.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 17. februarja 1934. — Pripeljanih je bilo 155 zaklanih svinj, cena mesu 11—12 Din, špehu 12—13; sena so pripeljali 6 voz po 30—35 (100 kg), otave 6 po 30—35, detelje 1 po 35, slame pšenične 2, ržene 2 po 25, ovsene 2 po 28; pšenice, 16 vreč po 1.25, rži 4 po 1, ječmena 14 po 1, koruze 16 po 1, ovsa 14 po 0.75—1, prosa 4 po 1.25, ajde 4 po

1, ajdovega pšena 6 po 3, fižola 14 po 2 do 3; krompirja 6 vozov s 104 vrečami po 0.75—1, čebule 2 z 32 vrečami po 1—1.50, zelja glav. 3 voze po 0.50—2. Cene kislemu zelju 3, kisli repi 1.25—2, smetani 10—12, mleku 1.50—2.25, maslu surovemu 24, kuhanemu 28, čajnemu 28—32, domačemu siru 5—6, suhim sljivam 8—12. Kokoši 48 po 20—30, piščancev 514 po 25—60 (par), gosi 4 po 35—50, puranov 22 po 40—70, rac 6 po 20—25, domačih zajcev 26 po 5—30 Din.

Mariborski živinski sejem 13. II. 1934.

Prignanih je bilo 12 konjev, 12 bikov, 244 volov, 265 krav in 11 telet, skupaj 544 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 3.75 Din, poldebeli voli od 2.50 do 3, plemenski voli od 2.25 do 3 Din, biki za klanje od 3 do 3.25 Din, klavne krave debele od 2 do 3.50 Din, plemenske krave 1.50 do 2.25 Din, krave za klobasarje od 1.50 do 2 Din, molzne krave od 2 do 2.50 Din, breje krave od 2 do 2.50 Din, mlada živina od 3 do 4 Din, teleta od 3 do 44 Din. Prodanih je bilo 262 komadov, od teh za izvoz v Italijo 29 kom.

Mariborski svinjski sejem 16. II. 1943

Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 99 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100 Din, 7—9 tednov stari 140 do 150 Din, 3—4 mesece stari 200 do 250 Din, 5—7 mesecev 330 do 360 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 500 Din, 1 leto stari 680 do 850 Din, 1 kg žive teže 7—8 Din, 1 kg mrtve teže 9.75—10 Din. Prodanih je bilo 39 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. krav in telic 4—7 Din, telečje meso I. vrste 10 do 15 Din, telečje meso II. vrste 8 do 10 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«